



REFERAT AF TELEFONSAMTALE

Anonymiseret notat om fordelingen af pladser i sundhedsrådene efter d'Hondts metode og omfordelingsreglen

Kommitteret Hans B. Thomsen, Indenrigs- og Sundhedsministeriet, havde den 25. november en telefonisk samtale med medarbejder NN i en region i anledning af vedkommendes henvendelse til Indenrigs- og Sundhedsministeriet ved brev af 21. november 2025.

Regionen havde i brevet blandt andet anført følgende:

"Valgbestyrelsen i Region [...] havde et spørgsmål til mig (som regionens valgexpert) der handler om §27 i den kommunale styrelseslov. Hvis en gruppe er blevet forfordelt i den første fordeling af mandater. Når jeg laver min beregning af de 30 pladser i vores sundhedsråd under et havner jeg på samme divisor mellem grupperne (1,00) Hvis dette mandat var tilfaldet [X] blok var vi havnet i en situation med forfordeling og nu er det givet til [Y] blok og pengene passer, men jeg ved ikke om der er præcedens for hvad jeg skal gøre i dette tilfælde. Min fornemmelse er at [X] blok ikke vil gøre indsigelser (og om de har ret til at gøre det), men jeg vil helst kende reglerne så jeg kan rådgive korrekt."

Indenrigs- og Sundhedsministeriet tilkendegav i den forbindelse følgende generelt om problemstillingen, idet ministeriet ikke ønskede at forholde mig til de konkrete beregninger:

Det bemærkes, at ministeriet til brug for offentliggørelse efterfølgende har foretaget reaktionelle ændringer i notatet.

1. Forholdet mellem omfordelingsreglen og brugen af lodtrækning ved fordelingen efter d'Hondts metode

1.1. Retsgrundlaget

§ 14 g, stk. 4, i regionsloven (lovbekendtgørelse nr. 1031 af 10. juli 2025) lyder således:

"Stk. 4. Har en gruppe inden for regionsrådet ikke ved forholdstalsvalg i henhold til denne lovs § 15, stk. 3, jf. § 24, stk. 3, i lov om kommunernes styrelse, fået så mange pladser i sundhedsrådene, som den ville have fået ved en fordeling under ét af samtlige pladser i sundhedsrådene, finder § 27 i lov om kommunernes styrelse tilsvarende anvendelse."

Omfordelingsreglen efter § 27, stk. 1, i lov om kommunernes styrelse (lovbekendtgørelse nr. 69 af 23. januar 2024) lyder således:

"§ 27. Har en gruppe ikke ved forholdstalsvalg i henhold til § 24 fået så mange pladser i de stående udvalg, som den ville have fået ved en fordeling under ét af samtlige pladser i disse udvalg,

har gruppen ret til at få det manglende antal anvist ved overtagelse af pladser fra den eller de grupper, der ved den første fordeling har opnået for mange. Den gruppe, der har krav på yderligere udvalgspladser, kan kræve, at der ikke efter foranstående anvises den mere end én plads i hvert udvalg.”

§ 15, stk. 3, i regionsloven lyder således:

”Stk. 3. § 24 i lov om kommunernes styrelse om valgmåde og §§ 25 og 26 i lov om kommunernes styrelse om valg af medlemmer til udvalg m.v. finder tilsvarende anvendelse for regionsrådet og regionsrådets udvalg m.v.”

Betegnelsen »udvalg« i regionslovens § 15, stk. 3, vil skulle forstås som »forretningsudvalget, sundhedsrådene og øvrige stående udvalg«, jf. Folketingstidende 2024-25, lovforslag nr. L 214, side 132, 1. spalte.

§ 24, stk. 3, i lov om kommunernes styrelse lyder således:

”Stk. 3. Forholdstalsvalg i henhold til denne lov foretages på grundlag af d'Hondts metode efter følgende regler: kommunalbestyrelsens medlemmer deles i de grupper, hvori medlemmerne har anmeldt for formanden at ville stemme sammen ved det pågældende valg. Ved valg til økonomiudvalg og stående udvalg skal dog foretages samme gruppeanmeldelse. Hver gruppes medlems-tal deles med 1, 2, 3 osv. De herefter fremkomne kvotienter angiver den rækkefølge, i hvilken de enkelte grupper kan vælge deres repræsentanter. Er to eller flere kvotienter lige store, afgøres rækkefølgen ved lodtrækning. Når det antal repræsentanter, der tilkommer de enkelte grupper, er bestemt, skal grupperne straks meddele formanden, hvilke personer der udpeges til de dem tilfaldne pladser. Giver en gruppe afkald på sin ret til at få en eller flere repræsentanter, fordeles de ledigblevne pladser mellem de andre grupper på den foran angivne måde.”

1.2. Vurdering

Reglerne om fordeling af to eller flere pladser i udvalg m.v., jf. § 24, stk. 3, jf. § 25 i lov om kommunernes styrelse, og omfordelingsreglen i § 27 i lov om kommunernes styrelse finder efter regionslovens § 14 g, stk. 4, og § 15, stk. 3, tilsvarende anvendelse ved regionsrådets valg af regionale medlemmer til sundhedsrådene.

En valggruppe har efter omfordelingsreglen efter § 27 i lov om kommunernes styrelse således ret til at få det manglende antal udvalgspladser i sundhedsrådene anvist, hvis en fordeling under ét af samtlige pladser i sundhedsrådene efter § 24, stk. 3, i lov om kommunernes styrelse måtte vise, at en valggruppe ikke ved en fordeling af pladserne for hvert sundhedsråd for sig efter § 24, stk. 3, jf. § 25, stk. 1, i lov om kommunernes styrelse har fået så mange pladser i sundhedsrådene, som valggruppen ville have fået ved en fordeling under ét af samtlige pladser i sundhedsrådene efter § 24, stk. 3, i lov om kommunernes styrelse.

Såfremt to eller flere kvotienter ved anvendelsen af d'Hondts metode er lige store, afgøres rækkefølgen ved lodtrækning, jf. § 24, stk. 3, 5. pkt., i lov om kommunernes styrelse, der gælder for regionsrådets valg af regionalt udpegede medlemmer til sundhedsrådene, jf. regionslovens § 15, stk. 3.

Indenrigs- og Sundhedsministeriet kan i den forbindelse også henvise til svaret på spørgsmål 45 i de på ministeriets hjemmeside offentliggjorte spørgsmål og svar vedr. kommunalbestyrelsernes konstituering KRV25, hvoraf blandt andet følgende fremgår:

”Ved forholdstalsvalg anvendes lodtrækning i følgende tilfælde:

1. Rækkefølgen, hvorefter de enkelte valggrupper kan vælge deres repræsentanter, afgøres ved lodtrækning, hvis to eller flere kvotienter er lige store (§ 24, stk. 3, 5. pkt.).”

Efter Indenrigs- og Sundhedsministeriets opfattelse finder denne bestemmelse dermed anvendelse, hvis to eller flere valggruppers sidste kvotient ved anvendelsen af d'Hondts metode er lige store.

Efter Indenrigs- og Sundhedsministeriets opfattelse betyder henvisningen i omfordelingsreglen i § 27 i lov om kommunernes styrelse og i regionslovens § 14 g, stk. 4, til § 24, stk. 3, i lov om kommunernes styrelse, at rækkefølgen ved fordelingen afgøres ved lodtrækning, jf. § 24, stk. 3, 5. pkt., hvis to eller flere kvotienter er lige store, inden det afgøres, om omfordelingsreglen finder anvendelse.

§ 24, stk. 3, 5. pkt., i lov om kommunernes styrelse om lodtrækning i forbindelse med fordeling af pladser i udvalg, finder således også anvendelse ved den beregning, der foretages efter omfordelingsreglen i § 27 i lov om kommunernes styrelse.

En valggruppe inden for regionsrådet har efter omfordelingsreglen således alene ret til at få det manglende antal udvalgspladser i sundhedsrådene anvist, hvis en fordeling under ét af samtlige pladser i sundhedsrådene efter § 24, stk. 3, i lov om kommunernes styrelse, herunder med det resultat, som ville blive udfaldet af en eventuel lodtrækning efter § 24, stk. 3, 5. pkt., måtte vise, at en valggruppe ikke ved en fordeling af pladserne for hvert sundhedsråd for sig efter § 24, stk. 3, jf. § 25, stk. 1, i lov om kommunernes styrelse har fået så mange pladser i sundhedsrådene, som valggruppen ville have fået ved en fordeling under ét af samtlige pladser i sundhedsrådene.

2. Formen for lodtrækningen

2.1. Retsgrundlaget

Om formen for lodtrækningen kan Indenrigs- og Sundhedsministeriet henvise til svaret på spørgsmål 46 i de på ministeriets hjemmeside offentliggjorte spørgsmål og svar vedr. kommunalbestyrelsernes konstituering KRV25, hvoraf følgende fremgår:

”46. Hvilke regler gælder for lodtrækning?

Svar: Lov om kommunernes styrelse indeholder ikke regler om, hvordan en evt. lodtrækning skal foregå. Det påhviler den, der leder afstemningen, at bestemme formen for lodtrækningen, medmindre kommunalbestyrelsen ved flertalsbeslutning bestemmer noget andet.

Et medlem af kommunalbestyrelsen kan gøre indsigelse mod formen for lodtrækningen, men kun før den foretages og ikke efter. Ved en indsigelse tager kommunalbestyrelsen ved flertalsbeslutning stilling til denne. Se den kommenterede styrelseslov side 490.”

Af Hans B. Thomsen m.fl.: Lov om kommunernes styrelse med kommentarer, 3. udgave, 2022, side 490, vedrørende § 24, stk. 1, i lov om kommunernes styrelse fremgår blandt andet:

”Der skal efter stk. 1 foretages lodtrækning, såvel hvis der er flere end to kandidater, der har fået flest eller næstflest stemmer i 2. afstemningsrunde, som hvis de to kandidater ved det bundne valg i 3. afstemningsrunde får lige mange stemmer. Der er ikke i lovgivningen forskrifter om, hvordan lodtrækning skal foretages. Indsigelse mod formen for en lodtrækning må fremsættes, før lodtrækningen foretages, idet et medlem ikke bør kunne lade

lodtrækningens resultat være afgørende for, om vedkommende vil protestere mod formen for denne. Det påhviler borgmesteren, medmindre kommunalbestyrelsen ved flertalsbeslutning bestemmer andet, at bestemme formen for lodtrækningen.”

Af Hans B. Thomsen m.fl.: Lov om kommunernes styrelse med kommentarer, 3. udgave, 2022, side 494, vedrørende § 24, stk. 3, i lov om kommunernes styrelse fremgår blandt andet:

”Fremgangsmåden er beskrevet i 3.-5. punktum. [...] [...] Om lodtrækningens form se afsnit 2 under stk. 1. I tilfælde, hvor tre valggruppers kvotienter er lige store, trækkes der lod blandt de tre valggrupper om den første ledige plads. Derefter trækkes lod blandt de to valggrupper, der ikke vandt den første plads, om den næste plads.”

2.2. Vurdering

Den lodtrækning, der skal foretages efter § 24, stk. 3, 5. pkt., i lov om kommunernes styrelse, må efter Indenrigs- og Sundhedsministeriets opfattelse ikke foretages af forvaltningen, men skal foretages på regionsrådets konstituerende møde, hvor den, der leder afstemningen, bestemmer formen for lodtrækningen, medmindre regionsrådet ved flertalsbeslutning bestemmer noget andet.

Det påhviler mødelederen, forinden lodtrækningen foretages, at tilkendegive på mødet, hvilken form for lodtrækning mødelederen vil anvende, og at spørge, om der blandt medlemmerne er indsigelser imod den påtænkte form for lodtrækningen. Fastholdes indsigelse, og stilles der et alternativt forslag til formen for lodtrækningen, påhviler det mødelederen at gennemføre en afstemning om formen for lodtrækningen. Først efter afslutningen af disse foranstaltninger vil mødelederen kunne gennemføre selve lodtrækningen.